

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Wat wil het geval

Lammert Gosse Jansma*

Gary Thomas, *How to do your case study (2nd ed.)*, Los Angeles etc.: Sage, 2016, 288 pp., ISBN 978-1-4462-8265-6 (pbk), € 34,42.

Hoewel sociologen wel gedacht hebben dat de *case study* (gevalsstudie) alleen voor hen bedoeld is, is Gary Thomas het daar niet mee eens: hij heeft met dit werk een bredere doelgroep op het oog. Hij wil ook studenten uit andere sociale wetenschappen en uit de geesteswetenschappen die gevalsstudies verrichten van zijn inzichten laten profiteren. Hij is een echte onderwijsman en dat uit zich in het geven van veel en omvangrijke voorbeelden, praktische instructies, samenvattingen en literatuursuggesties, en in een wat gewild-onderhoudende schrijfstijl. Het boek is bedoeld als eerste kennismaking, dus worden er veel aspecten die de *case study*, maar ook het algemeen wetenschappelijk onderzoek betreffen, behandeld. Om in een boekbespreking aan al deze aspecten aandacht te schenken zou een opsommerig betoog (van vaak al bekende zaken) opleveren; ik beperk mij daarom tot het aanstippen van de hoofdthema's.

Het boek is verdeeld in drie grote delen. Het eerste deel geeft een algemeen overzicht, bedoeld als een plaatsbepaling. Begonnen wordt met aan te geven wat onder een *case study* moet worden verstaan. Volgens Thomas gaat het dan om het vanuit diverse invalshoeken diepgaand bestuderen van een onderwerp (een persoon, groep, institutie, periode etc.). Een *case study* is op zichzelf geen methode, maar maakt gebruik van verschillende methoden: interview, observatie, archieven, dagboeken et cetera. Het besluit om via een *case study* onderzoeksvragen te beantwoorden, vindt plaats tijdens het opstellen van een onderzoeksontwerp: de onderzoeker komt na literatuurstudie tot de conclusie dat die het beste kunnen worden beantwoord door gebruik te maken van divers bronnenmateriaal rond een onderzoekseenheid om daarvan een inhoudsrijk beeld te schetsen. De generaliseerbaarheid van de resultaten van de *case study* is steeds een punt van discussie geweest en dat geldt ook voor de kwaliteit ervan. Terecht stelt Thomas dat *case studies* prima wetenschappelijke resultaten kunnen opleveren. Zorgen omtrent het niet kunnen generaliseren van de resultaten wuift hij wel wat gemakkelijk weg door te stellen dat generalisatie bij elk sociaalwetenschappelijk onderzoek problematisch is. Verder wordt de plaats van de *case study* in de wetenschapstheoretische traditie (holisme, interpretatieve stroming, symbolisch interactionisme) besproken en ook komen onderzoeksethische aspecten aan de orde.

* Dr. Lammert Gosse Jansma is socioloog en theoloog, emeritus wetenschappelijk directeur van de Fryske Akademy en eindredacteur *Religie & Samenleving*. E-mailadres: f2hlgjansma@hetnet.nl.

In het tweede deel wordt aandacht geschonken aan hoe een casus gekozen wordt en welke doelen ermee gediend kunnen zijn. De onderzoeker kan bijvoorbeeld een casus kiezen omdat hij/zij er goed bekend mee is. Hij/zij heeft dan al toegang en weet er al veel van. Ook kan er een *key case*, een evident belangrijke, typerende casus worden gekozen of een uitbijter (*outlier*), die door zijn uitzonderlijkheid nieuwe inzichten kan opleveren. Het doel van de onderzoeker kan bij elk van die casussen zijn om te exploreren, te evalueren, een theorie te ontwerpen of te testen of volstaan met het beschrijven van de gekozen casus.

Het derde deel lijkt mij voor studenten het belangrijkste deel. Daar wordt aandacht geschonken aan de verschillende wijzen van materiaalverzameling, de analyse ervan en het maken van een onderzoeksverslag. In de *case study* (het gaat immers om divers bronnenmateriaal) worden veel methoden naast elkaar gebruikt (allerlei soorten interviews, documenten, vragenlijsten, schalen, observatie etc.). Al dat materiaal moet op elkaar worden betrokken en geïnterpreteerd. Verschillende manieren van analyseren worden besproken, onder andere de constant vergelijkende methode, de *grounded theory*, *thick description*, narratieve methode, systeemdenken, en ook worden tekstcoderingstools niet vergeten. Deze worden in vele casussen naast elkaar als elkaar aanvullend gebruikt. Verder worden een aantal praktische aanwijzingen gegeven voor de opbouw van het onderzoeksverslag. Daarbij komen vragen aan de orde als: welke thema's dienen waarom en in welke volgorde te worden beschreven, wat is goed redeneren en argumenteren. Maar ook worden aanwijzingen gegeven over de schrijfstijl: hoe krijg je een heldere tekst (Thomas voert verschillende romanschrijvers als adviseurs ten tonele) en hoe zorg je dat het verslag afkomt (het oude adagium: *Nulla dies sine linea*).

Zoals hiervoor werd aangegeven, is het boek bedoeld als eerste, grondige, kennismaking van de student met de *case study* om daarmee in het onderzoeksveld aan de slag te kunnen gaan. Daar voldoet het ook wel aan, een aankomend student zal zeker veel van zijn gading vinden. Maar ik denk dat hij te veel overbodigs vindt. Mijn bezwaar tegen dit boek is gelegen in de overdaad. Te breed uitgesponnen voorbeelden, te veel zijpaden. Een instructieboek heeft een strakker betoog nodig. Als aankomend onderzoeker wil je concretere voorschriften over wat in jouw specifieke geval, in jouw casus, de meest geschikte onderzoeks- en analysemethoden zijn. Een jolig, zogenaamd onderhoudend toontje helpt dan niet echt.